

Müzik Eğitiminde Muzogram Tekniğinin Kullanılmasına Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Neriman SOYKUNT¹, Emine ARIKHAN²

1 Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, neriman.soykunt@neu.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-9579-9518.

2 Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, emine.hursen@neu.edu.tr,
ORCID: 0000-0002-8879-2625.

Gönderilme Tarihi: 12.12.2022 Kabul Tarihi: 14.04.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1215880

Atf: "Soykunt, N., ve Arı Khan, E. (2024). Müzik Eğitiminde Muzogram Tekniğinin Kullanılmasına Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Millî Eğitim*, 53 (242), 741-756. DOI: 10.37669/milliegitim.1215880"

Öz

Bu araştırmada, okulöncesi ve sınıf öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adaylarının, müzik eğitiminde muzogram tekniğinin kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninin kullanıldığı araştırmada, Yakın Doğu Üniversitesi okulöncesi ve sınıf öğretmenliği bölümünde eğitim alan 40 öğretmen adayı çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; muzogram tekniğinin etkili dinleme, melodi ve ritimdeki farkları algılama, farklı sembolleri kullanabilme, ritme uygun şekiller yaratabilme ve hayal gücü ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yaratıcılığını ve müziksel bilgisini geliştirecek önemli bir yöntem olduğu öğretmen adaylarının ortak görüşleri ile saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: muzogram, müzik eğitimi, etkili dinleme, yaratıcılık

Opinions of Pre-service Teachers on Using the Muzogram Technique in Music Education

Abstract

This study aims to examine the opinions of pre-service teachers in the preschool and classroom teaching programs on the use of the muzogram technique in music education. The research was conducted using the case study design, which is one of the qualitative research methods, and 40 pre-service teachers who are enrolled in the preschool and classroom teaching program at Near East University were determined as the study group. The data were collected through a structured interview form prepared by the researchers. The obtained data were analyzed using content analysis, one of the qualitative analysis methods. As a result of the research, it was found that the muzogram technique is related to effective listening, perception of differences in melody and rhythm, ability to use different symbols, ability to create shapes in rhythm, and imagination. In addition, it was determined that it is a significant method that will develop students' creativity and musical knowledge, according to the common opinions of the pre-service teachers.

Keywords: *musicograma, music education, effective listening, creativity*

Giriş

Okul öncesi dönem, çocukların yeteneklerinin keşfedilmesi ve yönlendirilmesi açısından önemli bir dönemdir ve özellikle müzik gibi sanatsal beceri eğitiminin temellerinin bu dönemde atılması gerektiği savunulmaktadır (Karşal, 2005).

Okul öncesi dönemde müzik etkinlikleri, çocukların yaşantılarını zenginleştiren, birçok alanda onlara deneyim fırsatı sunan bir alandır. Özellikle bu dönemde çocuklar araştırma ve keşfetmeye eğilim gösterdiklerinden dolayı, çevredeki olayları ve nesneleri algılayabilmeleri açısından somut deneyimlere ihtiyaç duymaktadırlar (Yıldız, 2006). Eğitim programında yer alan hedef ve kazanımlara ilişkin müzikal etkinlikler birçok farklı müzik öğretim yöntemi ile birlikte planlanıp uygulanabilmektedir. Son zamanlarda özellikle, sınıf müzik eğitiminde kullanılmaya başlanan ve 1970'li yıllarda Belçikalı eğitimci Jos Wuytack tarafından bulunan muzogram yöntemi çocukların beceri alanlarına katkı sağlamakla birlikte, içerisinde birçok farklı müzikal kazanımları da barındırmaktadır.

Bu kazanımların başında etkin müzik dinleme ön plana çıkmaktadır. Müzik dinleme, müzik eğitiminin en önemli kazanımlarından biridir. Temel müzik eğitiminde; müzik dinleme kazanımı ile öğrencilerin öncelikle müziğin ritmini, melodisini

ve karakterini algılamaları beklenmektedir (Gürgen,2015). Dolayısı ile kullanılacak olan yöntemler ve materyallerin de bu beklentiyi karşılayacak şekilde seçilmesi gerekmektedir.

Müzik dinleme alışkanlığı kazandırmak için öğretmenler birçok aktif müzik öğretimi yaklaşımları ile derslerini zenginleştirmekte, yeni ve özgün etkinlikler ile bu beceriyi öğrencilerine kazandırmayı hedeflemektedirler (Kalender, 2001). Bu hedefe ilişkin olarak okul müzik eğitiminde kullanılan müziklerin etkili dinleme becerisini geliştirmeyi destekleyen müzikler olmasına da dikkat edilmelidir. Özellikle klasik batı müziği repertuarının okul müzik eğitimi sırasında öğretilmesi çoğu öğrenci tarafından sıkıcı bulunabilmektedir. Burada müzik öğretmenlerinin klasik batı müziğini öğretirken kullanacağı yöntem ve etkinliklerin önemi de ortaya çıkmaktadır (Özdemir ve Coşkun, 2018).

Aktif müzik öğretimi ile öğrencilerin müzik dinleme alışkanlıklarının daha çok geliştirilebilir olduğu bazı çalışmalar ile de belirtilmektedir.

Yener ve Öztürk (2008) aktif ve etkili müzik dinlemenin; bireylerin ifade yeteneklerini geliştirdiğini, estetik ve yaratıcı düşünme potansiyellerini artırdığını ve akademik başarıyı da olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Wuytack ve Palheiros (2009) araştırmalarında, öğretmenlerin müzik derslerinde pasiften çok aktif stratejiler kullandıklarında, öğrencilerin müzikten daha çok zevk aldıklarını, daha iyi dinleme ve anlama eğiliminde olduklarını gözlemlemişlerdir. Öğrencilerin müzik dinleme esnasında aktif olmaları, müziğe karşı dikkatlerini ve konsantrasyonlarını büyük ölçüde artırmaktadır.

Friston vd. (2021) araştırmalarında, aktif dinleme yöntemi ile öğrencilerin ders içerisindeki dikkat ve ilgilerinin arttığını, davranışlarının olumlu yönde geliştiğini ve değiştiğini, dinleme/izleme örnekleri ile anlatılan ilgili müzikal öğeleri daha iyi anladıklarını ve bilgilerinin pekiştiğini tespit etmiştir.

Bu sonuçlara ilişkin olarak, dinlerken aktif olmak öğrencilerin dikkatlerini ve müziğe olan konsantrasyonlarını artırdığından dinleme becerisi daha çok gelişmekte, öğrenciler müzikteki detayları fark edebilmekte ve fark edilen bilginin devamlılığı da sürdürülebilmektedir (Martinez, 2009).

Aktif Dinleme Yöntemi olarak Muzogram/Musicogram

Muzogram yöntemi, 1970'lerin başında Wuytack tarafından müzik eğitimi almamış çocuklara ve gençlere klasik müzik dinlemeyi öğretmek için önerilen bir yaklaşımdır (Wuytack, 1971).

Muzogram, en basit tanımıyla müziğin grafikler ve şekillerle temsil edilmesidir. Bu temsilde müzik eserinin dinamik ve ritmik gelişimi görsel malzemeler ile sunulur. Muzogramda geleneksel müzik notasyonu yerine, müzisyen olmayanlar için daha basit ve erişilebilir bir sembolik sistem kullanılır. Dolayısı ile muzogram, müziği anlamak isteyen herkes için anlaşılır bir materyal görevi görür (Friston vd., 2021).

Muzogramda temel ilke, müzikal form ve müzikal unsurların (örneğin; ritim, nüans, tını, doku, tempo, form...) anlaşılır ve uygulanabilir görüntüler ile temsil edilmesidir. Müzikal unsurların daha kolay anlaşılabilmesi için renkler, geometrik şekiller ve semboller kullanılır. Bu temsil genel görsel algı ilkelerine dayanmaktadır. Örneğin, renkler müzikal temaların benzerliğini veya farklılığını göstermek için kullanılabilir. Bunun yanı sıra nüans ve ritim değişiklikleri için geometrik şekiller kullanılırken, çalgıların değiştiği yerlerde ise farklı semboller ön plana çıkabilir. Dolayısı ile renk, şekil ve sembollerin kullanımı tamamıyla muzogramın temsil ettiği müzik ile doğrudan ilişkilidir (Ponce, 2014).

Muzogramın kullanımında en önemli unsur seçilen eserin uygulanabilirliğidir. Muzogram yöntemi için en uygun materyaller genellikle Klasik Batı müziği eserleri olarak bilinmektedir. En uygun eserler, enstrümantal müzik, özellikle orkestra müziği olarak belirtilse de, bu eserler seçilirken, eserin ölçü yapısı, formu ve yapısına dikkat edilmesi gerekir. Bu eserler dışında mutlaka farklı tür ve stilde eserler de muzogram yöntemi için tercih edilebilmektedir, fakat değinilen önemli noktaların atlanmaması gerekir (Homone, 2020).

Wuytach, muzogram yöntemini geliştirirken, yaklaşık on yıl boyunca, farklı seviyelerde müzik eğitimi almış çocuklar, gençler ve yetişkinler ile çalışmıştır. Bu yöntem, dinleyicilerin müzikal ve işitsel algısını geliştirmek için görsel algıyı kullanır. Müzik eğitimi almamış bireyler nota okuyamasa da, müzikal formun, ritmin ve karakterin görsel şekillerle aktarıldığı bir materyali kolaylıkla anlayabilmektedirler (Wuytach, 1989).

Wuytach'ın yaklaşımı bu nedenle aşağıdaki ilkelere dayanmaktadır:

- 1) Müzik materyallerinin icrası yoluyla dinleyicinin müzik dinleme faaliyetine aktif katılımı,
- 2) Müzik dinleme etkinliği sırasında dinleyicinin dikkatinin müziğe odaklanması,
- 3) Müziğin bütünlüğünün sembolik bir görsel ile dinleyicide çağrıştıracığı müzikal formun analizi (Palheiros ve Wuytach, 2006).

Wuytach'e göre aktif müzik dinleme iki şekilde gerçekleşebilir;

1) Bireyler müzik materyallerini önce performans (şarkı söyleme, oyun oynama, çalgı çalma vb.) yoluyla öğrenirler,

2) Bireyler muzogramı takip ederken müziği dinlerler ve müziğin içerisindeki müzik öğelerini öğrenirler (Palheiros ve Wuytack, 2006).

Sınıf Müzik Eğitiminde Muzogram

Muzogram yöntemi geliştirildiği günden bugüne kadar müzik eğitimcileri tarafından kullanılmakta olan önemli bir yöntemdir. Özellikle müzikal formlar, ritim ve tempo değişiklikleri, nüans farkları, enstrüman grupları ve birçok müziksel bilginin öğretilmesi ve öğrenciler tarafından fark edilebilmesi için kullanılan Muzogram yöntemi, aynı zamanda öğrencilere klasik müzik repertuarını da tanıtmaktadır. Bunun yanı sıra, muzogram yönteminin kullanılması sırasında öğrenciler tarafından tercih edilen sembol ve işaretlerin de bireysel ve özgün olduğu görülmekte ve öğrencilerin müziğe uygun semboller seçebilmek için yaratıcılıklarını kullandıkları bilinmektedir (Robinson, 2014). Muzogram yönteminin etkili dinleme, müziksel becerileri kazandırma ve yaratıcılık gibi birçok beceriyi kazandırdığı yapılan birçok araştırma ile de belirtilmektedir:

Martinez (2009) çalışmasında, müzik derslerinde dinleme eğitimi sırasında muzogramların kullanımı ile öğrencilerin ayrıntıları algılama yeteneğinin arttığını belirtmektedir. Dolayısı ile öğrencilerin bir müzik eserin yapısını, karakterini ve temposunu algılamada muzogramların önemli bir görsel-işitsel destekleyici olduğunu vurgulamaktadır.

Kralova ve Butvilas (2016) erken çocukluk döneminde müzik eğitiminin vazgeçilmez olduğunu, müzik etkinlikleriyle çocukların düşünme, hayal gücü, yaratıcılık, dinleme, hafıza, dikkat ve duygu gelişimini etkilediğini ve doğaçlamaya teşvik ettiğini belirtmektedir.

Rubio, Fornari ve Mendes (2017) ise çalışmalarında; muzogram yönteminin günümüzde kullanılan en önemli işitsel-görsel-algısal müzik yöntemi olduğunu belirtmektedirler. Özellikle sınıf müzik eğitimi içerisinde kullanılması gereken bu yöntem ile öğrencilerin öğrenmekte veya algılamakta zorlandığı birçok müziksel bilgi ve becerinin somutlaştırılması mümkün olabilmektedir. Ayrıca muzogramların en önemli özelliğinin müziğin genel yapısını, bu yapının içerisinde bulunan form, karakter, ritim, nüans... gibi müzikal unsurların yansıtılması bakımından önemli olduğunu ve mutlaka müzik derslerinde kullanımına yer verilmesini vurgulamaktadırlar.

Onay ve Aytemur (2021) farklı alan öğretmenleri ile yürüttükleri çalışmalarında; öğretmenlerin müziğin unsurlarını işaretlerle yansıtmakta zorlanmadıkları, dinletilen müziğin unsurlarının katılımcılar tarafından farklı algılanarak yansıtıldığını, bu sa- yede aktif müzik dinleme etkinliklerinin kişilerin yaratıcılık, dinleme ve müziksel algıları üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Yukarıdaki araştırmalardan da yola çıkarak, muzogram yönteminin müzik ders- lerinde müziksel bilgi ve becerilerin sunulması ve öğretilmesi bakımından önemli ol- duğu anlaşılmaktadır. Fakat bu bilgi ve becerilerin doğru aktarımı ve muzogram yön- teminin kullanım amacına ilişkin olarak; müzik dersi veren öğretmenlerin bu yöntemi bilmesi, deneyimlemesi ve anlaması gerekmektedir. Böylece muzogram yönteminin müzik dersi içerisinde kullanımı ile öğrencilerin doğru ve kalıcı müziksel kazanımlara erişmesi mümkün olabilir. Ülkemizde müzik eğitimi okul öncesi dönemde verilmeye başlanan ve devam eden bir eğitimidir. Çoğu zaman okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği mezunu olan öğretmenler tarafından, bazense müzik branş öğretmenleri tarafından verilmekte olan bu derslerde; müziksel bilgi edinme, müzik ile hareket etme, müzik ile yaratıcı dans etme, müzik dinleme, çalgı çalma, beden perküsyonu ile eşikleme gibi okul öncesi ve ilkökul öğrencilerine uygun kazanımlara yer verilmek- tedir. Bunun yanı sıra; nüans, hız farklılıkları, müzikteki karakterler (staccato, legato vb.), melodik farklılıkların anlaşılması ve fark edilmesi için müzik eğitiminde birçok etkinliğe yer verilmektedir. Bu etkinlikler ile öğrenciler, müzikteki farklılıkları duya- bilmekte ve hissedebilmektedirler. Muzogram yöntemi de müziksel olarak öğrencile- rin nüans, hız ve karakter farklılıklarını duyabilmeleri ve uygulama ile keşfedebilme- leri için eğlenceli ve öğretici bir yöntemdir. Dolayısı ile muzogram yöntemini okul öncesi dönemden itibaren müzik derslerine dâhil etmenin ve kullanmanın mümkün olacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda öncelikle okul öncesi ve sınıf öğretmenliği okuyan öğretmen aday- larının bu yöntemi bilmesi, kullanabilmesi ve bu yöntem ile hangi müziksel becerile- rin kazandırılabilceğine dair fikirlerinin olması gerekmektedir. Böylece muzogram yönteminin müzik eğitimi içerisinde doğru hedef ve amaçlar doğrultusunda kullanıl- ması sağlanabilir.

Buradan yola çıkarak çalışmada, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümü öğ- rencilerinin, muzogram yönteminin müzik derslerinde kullanımına ilişkin görüşle- rinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

Öğretmen adaylarının görüşlerine göre;

- 1- Sınıf müzik eğitiminde Muzogram yönteminin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 2- Muzogram yöntemi hangi müziksel bilgi ve becerilerin öğretiminde etkilidir?
- 3- Muzogram yöntemi ile etkili dinleme ve yaratıcılık becerileri arasındaki ilişki nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın konusu ve araştırma alanına ilişkin olarak, Yıldırım ve Şimşek'in (2016) önerdiği, İç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır.

İç içe geçmiş tek durum deseni, tek bir durum içinde çoğu kez birden fazla durum söz konusu olduğunda tercih edilen ve alt durumların genel durumu nasıl etkilediğini araştıran çalışmalarda kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmanın durumu, okul öncesi ve sınıf öğretmenliği okuyan öğretmen adaylarının muzogram yönteminin kullanımı ile ilgili görüşleridir. Bu bağlamda alt durumlar, etkili dinleme becerisi ve yaratıcılık olarak ele alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmış ve araştırmacıların kolaylıkla ulaşabileceği öğretmen adayları, çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Bu bağlamda; araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılı bahar döneminde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde okuyan ve 'Erken Dönem Müzik Öğretimi' dersini alan 30 öğretmen aday ve 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde Sınıf Öğretmenliği bölümünde okuyan ve 'Müzik Öğretimi' dersini alan 10 öğretmen aday oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan okul öncesi ve sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının demografik bilgileri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1

Öğretmen Adaylarının Demografik Bilgileri

Yaş	Sayı(n)	Yüzde(%)
19-21	27	5,0
22-25	12	17,5
26 ve üzeri	1	2,5
Cinsiyet		
Kadın	30	75,0
Erkek	10	25,0

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu oluşturulmadan önce, beş alan uzmanından aracın geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman görüşü alınmış ve uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Form, katılımcıların demografik bilgilerinin yanı sıra, muzogram yöntemi ile ilgili görüşlerini almak üzere beş açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacı belirlendikten sonra, ilk olarak Yakın Doğu Üniversitesi etik kurul komitesine başvuru yapılarak araştırma onayı alınmıştır. Sonrasında çalışmanın yürütüleceği bölümlerin başkanları ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmış ve çalışmanın uygulanmasına başlanmıştır.

Muzogram yöntemi ile ilgili katılımcı görüşleri alınmadan önce, sınıf içerisinde araştırmacıların önderlik ettiği ve katılımcıların aktif olarak uyguladıkları muzogram etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikler öncelikle araştırmacıların kendi muzogramlarını uygulaması ile başlamış ve katılımcılardan; araştırmacıların yarattıkları muzogramlar ve muzogramların nasıl uygulandığı ile ilgili görüşleri alınmıştır. Daha sonra muzogram yönteminin katılımcılar tarafından deneyimlenmesine ilişkin etkinlik gerçekleştirilmiştir. Bu esnada katılımcıların dinlediği müziği ve müzikteki değişimleri (hız, nüans, karakter...vs) muzogramlarına yansıtılmaları beklenmiştir. Bu etkinlik esnasında Tchaikovsky-The Swan Lake parçasının, Dance of the Little Swans (Moderato) bölümü kullanılmıştır. Parçada aynı temanın tekrarlanması bakımından, sadece ilk bir dakikalık bölüm muzogram etkinliği için seçilmiştir. Katılımcıların kendi muzogramları oluşturulması ortalama 15 dakika sürmüştür. Bu esnada etkinlikte kullanılan parça ardı ardına tekrar çalınmıştır. Sonrasında katılımcıların kendi yarattıkları muzogramları sergilemelerine fırsat verilmiştir. Etkinlik bitiminde, katılımcılara yapılandırılmış görüşme formu dağıtılmış ve veri toplama çalışması gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda, araştırmada kullanılan eserin orijinal notasyonu ve muzogram örneğine aşağıda yer verilmiştir:

Şekil 1

Orijinal Notasyon ve Muzogram Karşılığı

The image shows the original musical notation for three staves: Flute I (Fl. I.), Flute II (Fl. II.), and Bassoon (Bb). The notation is in 3/4 time and features a complex rhythmic pattern with many sixteenth and thirty-second notes. The first staff (Fl. I.) starts with a piano (p) dynamic. The second staff (Fl. II.) also starts with a piano (p) dynamic. The third staff (Bb) has a more rhythmic, eighth-note pattern. The notation is divided into measures by vertical bar lines.

The muzogram for the first musical example consists of two rows of blue lines. The top row shows three vertical lines followed by a wavy line, then three vertical lines followed by another wavy line. The bottom row shows three vertical lines followed by a horizontal line, then three vertical lines followed by another horizontal line. This represents the rhythmic structure of the first musical example.

The image shows the original musical notation for three staves: Flute I (Fl. I.), Flute II (Fl. II.), and Bassoon (Bb). The notation is in 3/4 time and features a complex rhythmic pattern with many sixteenth and thirty-second notes. The first staff (Fl. I.) starts with a piano (p) dynamic. The second staff (Fl. II.) also starts with a piano (p) dynamic. The third staff (Bb) has a more rhythmic, eighth-note pattern. The notation is divided into measures by vertical bar lines.

The muzogram for the second musical example consists of two rows of blue lines. The top row shows three vertical lines followed by a circle, then a wavy line. The bottom row shows three vertical lines followed by a circle, then a dot, a circle, and a dot. This represents the rhythmic structure of the second musical example.

Veri Analizi

Araştırmada katılımcıların görüşlerini analiz etmek üzere nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin kullanılmasındaki amaç, toplanan verilerde durumu açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmek ve verilerin derinlemesine yorumlanmasını sağlamaktır. Bu bağlamda, elde edilen veriler araştırmacılar tarafından dört aşamada analiz edilmiştir. Bu aşamalar; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarıdır. Bu aşamalar dikkate alınarak elde edilen veriler iki kategori altında toplanmış ve bulgular bölümünde yorumlanmıştır.

Bulgular

Katılımcıların muzogram yönteminin kullanımına ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla kullanılan yapılandırılmış görüşme formu sonucunda elde edilen veriler, iki kategori altında toplanmıştır. Kullanım Alanları Kategorisi ve Gelişim Alanları Kategorisi ile ilgili bulgular; temalar ve kodlar aracılığı ile aşağıdaki tablolarda verilmiştir:

Tablo 2

Kullanım Alanları Kategorisi

Temalar	Kodlar	n	%
1-Yaratıcılık	1- Şekiller/Semboller	22	55,0
2- Müziksel	2- Melodi	7	17,5
	3- Ritim	17	42,5
	4- Nüans	13	32,5
	5- Hız	10	25,0
3- Müfredat	6- Çizgi çalışmaları	6	15,0
	7- Matematik	4	10,0
	8- Türkçe	4	10,0

Katılımcıların muzogram yönteminin kullanımına ilişkin görüşleri incelendiğinde; bu yöntemin öncelikle öğrencilerin muzogram yönteminde kullandıkları semboller ve şekiller ile yaratıcılıklarını geliştirecek önemli bir yöntem olduğu düşünülmekte ve aşağıdaki katılımcı görüşleri ile belirtilmektedir:

“Muzogramda yaratıcılık şekillerle ön plana çıkarılabilir. Kullanmak istedikleri şekilleri kendi hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını kullanarak oluşturabilirler.” K6

“Muzogram yönteminde farklı sembollerle yapıldığı için insanın yaratıcılığını kullanmasına olanak sağlıyor. Düşünmesine fırsat sağlar.” K13

“Müzikle birlikte müziğe ya da ritme uygun şekiller yapabilmesi yaratıcılığını geliştirir. Sayılar, şekillerle de yapılabilir.” K1

“Öğrencilerin kendi istedikleri semboller ile ritmi ve melodiyi ifade etme özgürlükleri olduğundan, yaratıcılıklarını geliştirir.” K34

“Öğrenciler duyduğu sese ve ritme göre şekiller ve görseller oluşturduğundan, yaratıcılıkları gelişir.” K36

Ayrıca bu yöntemin öğrencilerin temel müziksel bilgi ve becerileri kazandırmak veya geliştirmek üzere kullanılabilceği aşağıdaki görüşler ile belirtilmektedir:

“Müziği ya da ritmi dinleyerek çizilen şekilleri eliyle kontrol edebilmesi, iyi bir dinleyici olmasında etkilidir.” K1

“Çocuklara müziksel olarak ritim çalışması yapılabilir. Çocukların konsantrasyon becerilerinin gelişmesine olanak sağlayabiliriz. Okul öncesinde temel müzik bilgilerini bu yolla öğretebiliriz.” K13

“Çocuklara ritim çalışması yaptırılır. Muzogram ile çocuklara gür ses, tiz ses ya da tempo tutma gibi kavramlar da öğretilir. Aynı zamanda çocukta konsantrasyonu da etkiler.” K6

Katılımcıların belirttikleri yaratıcılık ve müziksel becerilerin yanı sıra, öğrencilerin bu yöntem ile okul öncesi ve ilkökul eğitim müfredatında yer alan konular ve beceriler ile ilgili de gelişim sağlayabilecekleri aşağıdaki katılımcı görüşleri ile belirtilmektedir:

“Muzogram yöntemi ile çocuklara geometrik şekilleri, meyveleri, sebzeleri, simgeleri, harfleri, el yazı çalışmalarını öğretebiliriz. Örneğin; çocuklara açtığımız müzikle beraber çocuklara o şarkıya uygun meyve çizmesi istenebilir.” K12

“Şekil ve kavram öğretme, renk öğrenimi esnasında kullanabiliriz. Kullanma sebebimiz, bu şekilde daha kolay bir öğrenme sağlayabilir.” K28

“Çocuklara hangi beceri ve konuyu öğretmek istiyorsak ona göre şarkı ve şekil çizimleri yapabiliriz. Örneğin; matematik için sayılar ve matematik terimleri (artı eksi gibi) kullanılabilir.” K7

Tablo 3

Gelişim Alanları Kategorisi

Temalar	Kodlar	n	%
1-Bilişsel	1- Öğreticilik	7	17,5
	2- Algılama/Kavrama	8	20,0
	3- Odaklama/Dikkat	16	40,0
	4- Sembolleştirme/Somatlaştırma	10	25,0
2- Duyuşsal	5- Eğlenceli	10	25,0
	6- Müziği sevme	8	20,0
3- Psiko-motor	7- Koordinasyon	8	20,0
	8- Takip etme	9	22,5
	9- Canlandırma	10	25,0
	10- Yaratma	15	37,5

Katılımcıların muzogram yöntemi ile ilgili görüşleri incelendiğinde; bu yöntemin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor öğrenmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin öğrenme, odaklanma ve kavrama becerileri ile ilgili olarak belirtilen ve bilişsel öğrenme alanına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmektedir:

“Muzogram ile dinlemeyi daha basit hale getirir. Dinlemeyi görselleştirir ve kendi çizdiği simgeler ile dinlediği müziği birleştirebilir, böylece öğrenme gerçekleşir.” K19

“Muzogram yöntemi odaklanmayı artırıyor ve böylelikle dikkatleri üzerinde toplamayı sağlıyor. Bu da etkili dinleme yöntemi ile çok yakın ilişkide olduğunu açık gösterir.” K8

“Çocuklar dinledikleri müzikleri ilk önce kafalarında canlandırarak daha sonra kâğıda dökebilirler. Müziği algıladıkları ve yorumladıkları için bilişsel gelişim becerilerini geliştirir.” K2

Öğrencilerin müziği sevme, müzikle eğlenme ve müziği kullanma becerileri ile ilgili olarak belirtilen ve duyuşsal öğrenme alanına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmektedir:

“Çocuklara müziği sevdirmek, ön yargılarını ve korkularını azaltmak/yok etmek için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Müziği daha eğlenceli bir hale getiriyor. Müziği sembolleştirerek onun anlayacağı dilden öğretmek, çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayacağına kalıcılığı artıracaktır.” K9

“Müzik sevgisini aşulamak ayrıca duyuşsal becerileri geliştirmek amaçlı kullanılabilir.” K17

“Özellikle klasik müzik repertuarından örnekler seçerek, öğrencilerin klasik müziğe karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlayabiliriz.” K36

Öğrencilerin müzikle hareket etme, koordinasyon, canlandırma ve yaratma becerileri ile ilgili olarak belirtilen ve psiko-motor öğrenme alanına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda belirtilmektedir:

“Dinlediklerini anlama ve ayırt etmede önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Çocuklar daha dikkatli dinlerken takip edeceği için el göz koordinasyonu da gelişir.” K9

“3-4 yaş çocuklarda küçük motor becerilerini geliştirmek ve müzik sevgisi aşılamak için kullanabiliriz.” K17

“Çocuklar hayal gücünü kullanarak istedikleri figürleri muzogram yöntemi ile yansıtabilirler, sese göre küçük kaslarını hareket ettirirler, müziği canlandırırlar. Soyut olan bir durumu somut bir şekilde canlandırırlar.” K16

“Birey tamamen hayal gücünü kullanarak müziği resmeder ve bu şekilleri takip ederken küçük motor becerilerini kullanır. Böylece koordinasyon ve motor becerilerinin yanı sıra, takip etme ve odaklanmayı da geliştirir.” K40

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi ve sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının, muzogram yönteminin kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışma sonucunda; muzogram tekniğinin etkili dinleme, melodi ve ritimdeki farkları algılama, farklı sembolleri kullanabilme, ritme uygun şekiller yaratabilme ve hayal gücü ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yaratıcılığını ve müziksel bilgisini geliştirecek önemli bir yöntem olduğu görüşü saptanmıştır.

Öğretmen adayları muzogram yönteminin okul öncesi ve ilkököl çağındaki çocuklarda kullanılabilecek bir yöntem olduğunda hem fikirdir ve bu konu ile ilgili görüşleri de bulgular bölümünde verilmiştir. Ayrıca katılımcılar muzogram yönteminin sadece müziksel olarak değil; yaratıcılık, konsantrasyon, ayırt etme, üretme, dinleme...vb. temel becerileri de geliştirebilecek önemli bir yöntem olduğu görüşünde-

dirler. Dolayısıyla muzogram yönteminin okul öncesi dönemden itibaren bahsedilen becerilerin kazandırılmasında başvurulacak bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Bu sonuca benzer olarak Homone (2020) araştırmasında; muzogram yönteminin öğrencilerin dinleme ve yaratıcılık becerilerine katkı sağladığını, bu yöntem ile öğrencilerin dinledikleri müziklerdeki birçok bilgiyi ve karakteri farkına vardıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin müzikteki değişimleri farkına varabilmek ve kendilerine has semboller üretebilmek adına müziğe daha çok konsantre olduklarını eklemiştir.

Buradan da anlaşılacağı gibi, çocukların müziğe uygun yeni fikirler/şekiller/semboller üretebilmeleri, yaratıcılığın desteklenmesinde önemli bir faktördür. Araştırmada da, katılımcıların muzogram yöntemi ile dinledikleri ritme/melodiye/karaktere göre şekilleri çizebilme, farklı semboller yaratabilme ve uygulayabilmesinin, hayal güçleri ve yaratıcılıkları ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Rubio, Fornari ve Mendes (2017) muzogram yönteminin müzik eğitiminde kullanılmasının birincil amacının öğrencilere müzikal formları tanımak ve bunları sembolleştirerek algılamalarını sağlamak olduğu belirtmişlerdir. Böylece algılanan her türlü müzikal formun ve bilginin kalıcı olabileceğini savunmaktadırlar.

Bunun yanı sıra, katılımcıların görüşleri doğrultusunda muzogram yönteminin okul öncesi ve ilkökul eğitim programlarında yer alan hedeflerle de ilişkilendirilebilen bir yöntem olabileceği katılımcı görüşleri ile anlaşılmaktadır. Özellikle matematik, Türkçe ve güzel yazı gibi temel derslerde yer alan bilgi ve becerilerin okul öncesi ve ilkökul eğitiminde verilen önemli kazanımlar olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda, muzogram yöntemi ile dinlenen müziklere ilişkin geometrik çizim çalışmaları, çizgi çalışmaları veya Türkçe çalışmalarının da yaptırılabilceği düşünülmektedir. Bu sonuca benzer olarak, Svalina ve Vukelic (2020), yapmış olduğu çalışmada, çocukların matematik işlemlerinin öğrenilmesinden önceki hazırlık sürecinde, müzik etkinlikleri ile birlikte belirli becerileri kazanabilecekleri görüşünü savunmuşlardır. Mumcu ve Aydoğan (2022) yaptıkları benzer bir çalışmada ise, okulöncesi öğretmenlerinin okuma yazma hazırlık çalışmalarını içeren derslerinde, muzogram yöntemine yer verdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının görüşlerine bakıldığında; muzogram tekniğinin, öğrencilerin yaratıcılık ve dinleme becerilerini geliştirmesinin yanı sıra, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor birçok beceriyi de geliştirebileceği anlaşılmaktadır. Bilişsel beceri olarak; dinlediği müzikteki unsurları (ritim, melodi, karakter) dikkatle algılama ve anlama becerileri ön plana çıkmaktadır. Duyuşsal beceri olarak; bu gibi bir müziksel teknik ile müzik derslerini sevme ve eğlenerek öğrenme belirtilmiştir. Psiko-motor beceri olarak ise; koordinasyon, yaratma ve takip etme gibi birçok önemli becerinin kazandırılabilceği anlaşılmaktadır. Buradan yola çıkarak; muzogram tekniğinin

öğrencilerin temel gelişim alanlarına hizmet edebilecek ve geliştirebilecek ve derslerde yer verilmesi uygun bir teknik olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, öğretmen adaylarını görüşlerinden de anlaşılacağı gibi, müzik derslerinde bu tekniğin kullanılması yararlı ve eğitici olacaktır. Şen (2022) araştırmasında; muzogram yönteminin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin yanı sıra; etkili dinleme, yaratıcılık, aktif düşünme gibi becerilerini geliştirdiğini, bu yöntemin müzik öğretmenleri, okul öncesi ve sınıf öğretmenleri tarafından müzik derslerine dâhil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, muzogram tekniğinin sınıf müzik eğitimi içerisinde kullanımı ile öğrencilere müziksel bilgi ve becerilerin yanı sıra, diğer ders ve alanlarla da ilişkilendirilen bilgi ve becerilerin öğretilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Öncelikle öğretmen ve öğretmen adaylarının muzogram tekniği hakkında fikir sahibi olmaları ve farklı müziklerle birlikte etkin müzik dinleme çalışmaları yapabilmeleri, tekniğin doğru anlaşılması ve kullanılması bakımından önemlidir. Böylece öğretmen ve öğretmen adaylarının; muzogram tekniği ile etkili dinleme, yaratıcılık, aktif katılım gibi becerilerin öğretimi hakkında fikir sahibi olmaları, çocukların muzogram yöntemi ile yaratıcılıklarını nasıl destekleyebileceklerine ilişkin etkinliklerin yaratılması ve uygulanmasında rehber olacaktır. Bu bağlamda, muzogram etkinliklerinin okulöncesinden itibaren müzik derslerine dâhil edilmesi önerilmektedir. Buradan yola çıkarak müzik dersi veren öğretmenlerin; klasik batı müziği örneklerini kullanarak derslerinde muzogram etkinliklerine yer vermeleri ve bu etkinliği farklı derslerle (matematik, Türkçe, yazı yazma...) ilişkilendirerek uygulamaları önerilmektedir.

Kaynakça

- Boal-Palheiros, G., and Wuytack, J. (2006). Effects of the ‘musicogram’ on children’s musical perception and learning. In *Proceedings of the 9th International Conference on Music Perception and Cognition* (pp. 1264-1271). <http://hdl.handle.net/10400.22/11544>
- Friston, K. J., Sajid, N., Quiroga-Martinez, D. R., Parr, T., Price, C. J., and Holmes, E. (2021). Active listening. *Hearing research*, 399, 107998. <https://doi.org/10.1016/j.heares.2020.107998>
- Gürgen, E. T. (2015). Müziğin temel bileşenleri ve müzik dinlemenin kavramsal boyutu. *Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5). DOI: 10.7816/ulakbilge-03-05-01
- Homone, A.-I. (2020). The musical audition or the musicogram as ear training methods. *Tehnologii Informace Şi de Comunicații În Domeniul Muzical*, 11(1), 7-15.
- Kalender, N. (2001). Müzik dinlemenin eğitsel temelleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 151-157.

- Karşal, E. (2005). Müzik ve Matematik, Müzik ve Bilim. *Uluslararası Hakemli Bilimsel Müzik Dergisi*, Eylül, (4).
- Kralova, E., and Butvilas, T. (2016). The importance of creativity through music activities in early childhood. In *Music and Music Activities for Children and Youth: Reviewed Collection of Scientific Proceedings*. Trençin: Faculty of Healthcare Alexander Dubček, 11–22.
- Mumcu, T., ve Aydoğan, Y. (2022). Erken çocukluk döneminde okuma yazmaya hazırlık becerilerinin matematik becerileri üzerindeki rolüne yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 46-57. <https://doi.org/10.33905/bseusbed.1022218>
- Martinez, O. M. (2009). *Reflexiones en torno a la música y la imagen desde la musicología española*. Salamanca: Plaza Universitaria Ediciones. <http://hdl.handle.net/10366/76641>
- Onay, E., ve Aytemur, B. (2021). Uzaktan öğretimde öğretmenlerin müzikogram yolucağı. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 5(4), 301-320. <https://doi.org/10.29329/ijiape.2021.425.2>
- Özdemir, E., ve Coşkun, S. (2018). Müzik dinleme etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin akademik başarısına etkisi. *İlköğretim Online*, 17(1), 57-69. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413741>
- Ponce, M. J. (2014). El musicograma y la percepción de la música.
- Robinson, K. (2014). *NPR/TED radio hour: how do schools kill creativity?* <http://sirkenrobinson.com/nprted-radio-hour-how-do-schools-kill-creativity/>
- Rubio, M., Fornari, J., and Mendes, A. (2017). A study about the use of Musicomovigrams in musical education. *NICS Reports*, (21).
- Svalina, V., and Vukelić, J. (2020). Connecting Mathematics and Music in Preschool Education. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 161(3-4), 411-430. <https://hrcak.srce.hr/249646>
- Şen, E. (2022). An evaluation on musicograms and their applications in Türkiye. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 9(4). 1632-1647.
- Wuytack, J. (1971). Activatiemiddelen bij het muziekbeluisteren. *Adem-Tijdschrift voor Muziekkultuur*, 7e jg, n°3.
- Wuytack, J. (1989). Fiche pratique sur l'audition musicale active. *Musique et Culture, Série*, 34, n°3.
- Wuytack, J., ve Boal-Palheiros, G. M. (2009). Active music listening with the musicogram. *Eufonia: Didáctica de la música*, (47), 43–55.
- Yener, S., ve Öztürk, E. (2008). İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Şiddetin Önlenmesinde Müzik Eğitiminin Önemi. *Sanat Dergisi*, (14), 111-115.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yıldız, G. (2006). *Okul öncesi dönemde müzik eğitimi*. Anı Yayıncılık.